

Рівненський державний

гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів здобувачів
вищої освіти

№ 4
2021

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 4

Рівне, 2021

УДК 159.9+316.6

Студентський дайджест. Збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти – Випуск 4. – Рівне: РДГУ, 2021. – 145 с.

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету

Виконавчі редактори:

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 12 від
29 грудня 2021 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

професіях: педагога і лікаря, актора і менеджера з продажу, психолога і управління; володіння емпатією підвищує рівень творчого потенціалу; емпат відчуває брехню, тому обдурити його складно.

Впродовж юнацького віку найчастіше спостерігається позитивна динаміка показників емпатії. Молоді люди стають більш самостійними, впевненими в собі, цілеспрямованими, відповідальними за власні рішення, співчутливими та емпатійними. Останнє допомагає їм адекватно відобразити внутрішній світ Іншого, проявляти до нього толерантність, знаходити спільні інтереси та позиції. Індивідуальні особливості емпатійних здібностей в юнацькому віці детерміновані характером навколишнього суспільства юнаків, що, обумовлюється цілим комплексом різноманітних соціально-психологічних факторів. Емоційна сторона емпатійних здібностей у юнацькому віці відіграє важливу роль для розуміння способу мислення і поведінки інших людей.

Список використаних джерел

1. Диагностика уровня эмпатических способностей / В. В. Бойко // Практическая психодиагностика. Методики и тесты: Учебное пособие / ред. и сост. Райгородский Д. Я. – Самара, 2001. – С. 486-490.
2. Журавльова Л. П. Психологія емпатії / Л. П. Журавльова : Монографія. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – 328 с.
3. Павелків Р. В., Корчакова Н. В. Просоціальний розвиток особистості: монографія / Р. В. Павелків, Н. В. Корчакова. – Рівне : О. Зень, 2013. – 384 с.
4. Павелків Р. В. Вікова психологія : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків. – К. : Кондор, 2011. – 468 с.
5. Психологічна енциклопедія / Автор-упорядник О. М. Степанов. – К. : «Академвидав», 2006. – 424 с.

УДК 159.922.8:316.61

ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Ющук Аліна, здобувач ОС «бакалавр»

спеціальності 053 «практична психологія», 2 курс, РДГУ

Керівник: Дзеджера О.В., старший викладач

Міжособистісні стосунки юнаків є досить актуальною темою сьогодення, адже взаємодія однолітків дає змогу вступати у певні зв'язки та стосунки з ними, із соціальними групами тощо. Міжособистісні стосунки також дуже впливають як на активність, так і на успішність юнаків у їхній навчальній діяльності. Також ці стосунки дуже впливають на студентство, те, як юнаки пристосовуються до нових умов, до нового колективу та більшість із них до нового житла. Розглядається спрямованість юності на пошук свого місця у світі та готовність на осмислення всього суцього.

Мета дослідження - проаналізувати особливості міжособистісних стосунків у юнацькому віці.

Міжособистісні стосунки – це сукупність зв'язків між людьми, які виражаються у формі почуттів, суджень та звернень один до одного. Міжособистісні стосунки тісно пов'язані із сприйманням і розумінням людьми один одного, взаємодією та підтримкою у подальшому спілкуванні. Саме від ступеню розвитку емоційної адекватності, згуртованості та їх співвідношення у колективі залежить рівень міжособистісних стосунків. Варто згадати, що В. М. Мясіщев вважав, що особистість визначає саме її ставлення до людей, що є одночасно взаємовідносинами. Важливою рисою міжособистісних стосунків є загострення потреби в дружбі, яка стає стійкішою і глибшою. Більшість випадків у потребі дружби зустрічалося саме у юнацькому віці. В цьому віці, на чому зауважують Д. Баркова та В. Нудель, люди по особливому відносяться до стосунків зі своїми однолітками, вони прагнуть до позитивних емоцій та взаємної підтримки [1, с. 25]

Саме в юнацькому віці починається особисте доросле життя, юнаки вступають у соціальні групи, проявляється потреба у дружбі та в інтимних зв'язках з певними людьми. Юнацький вік – це період, коли починає стрімко розвиватися самосвідомість особистості. Провідною діяльністю цього віку є мотив самовдосконалення та потреба у досягненні, оцінка своїх власних результатів діяльності. Характерна для юнацького віку зовнішня ситуація - це зміна соціального статусу, нові соціальні умови й обставини, початок засвоєння нових видів діяльності, розширення соціальних контактів і новий зміст пред'явлених соціумом вимог. У період юнацького віку збільшується діапазон ролевих виборів через включення особистості у нову систему відносин. У процесі інтенсивної соціалізації молодого людини стандарти й цінності суспільства можуть вступати у суперечність з очікуваннями і сформованими типами поведінки особистості, що іноді призводить до ролевих конфліктів.

Формування образу «Я» стає основою для подальших процесів самовизначення. Цей процес ретельно досліджувався І. Коном і він вважав, що головними психологічними надбаннями раннього юнацтва є відкриття людиною свого внутрішнього, світоусвідомлення своєї неповторності й унікальності. При цьому процес самопізнання стає більш усвідомленим і цілеспрямованим. Саме в юнацькому віці проявляється потреба у захисті свого особливого світу від втручання сторонніх, небажаних людей для того, щоб зберегти свою індивідуальність, досягнути значних висот, реалізувати свої цілі та зберегти свою індивідуальність.

Психологічні особливості особистісного розвитку юнаків відзначаються тим, що новоутворенням юнацького віку є особистісна ідентичність (Е. Еріксон). Сформованість «зрілої ідентичності» включає в себе існування довіри до світу, самоповаги, самостійності, ініціативності в соціальних контактах, компетентності. Основними складовими ідентичності Н. Спиця-Оріщенко вважає почуття впевненості в собі, очікування успіху, статеву ідентичність, лідерську та ідеологічну поляризацію [2, с. 198]. Міжособистісні стосунки у юнацькому віці відіграють дуже важливу роль. Характерною рисою цих стосунків є потреба в дружбі. Юнацька дружба посідає виняткове місце серед інших прихильностей. Також, якщо порівняти кількість друзів у юнацькому та підлітковому віці, можна чітко помітити, що у юнацькому віці кількість значно зменшилася. Також відомо, що саме у цьому віці юнаки прагнуть спілкуватися із дорослими на рівні, вони хочуть бачити дорослого у спілкуванні з ними як друга, а не наставника. Юнаки після того, як вступили у доросле життя, шукають порад у старших. Однак думка про те, що вони стали дорослими та самостійними, дуже часто призводить до того, що вони хочуть звільнитися від батьківської залежності.

Починається пошук супутника по життю, з'являється потреба у співпраці з людьми, потреба в інтимних стосунках з певними людьми. Також людина починає опановувати захисні механізми, які дозволяють їй захищати себе як ззовні від стороннього вторгнення, так і для зміцнення її внутрішньо, цей період відбувається із завершенням юнацького віку. У ранній юності зустрічі забезпечують втіху багатьох важливих соціально-психологічних потреб особистості. Однак дівчата більше зорієнтовані на задоволення на дні особистісних потреб, хлопці ж більш зацікавлені в задоволенні сексуальних потреб. Така відмінність неодноразово зумовлює конфлікти між юнаків та дівчат. У разі незадоволення цих потреб з'являється почуття непотрібності, самотності, зниження впевненості в собі. За словами Р. Хавули, виникнення емоційної відчуженості виражається в нездатності до прихильності та любові, байдужості, відсутності емоційного зв'язку з іншими людьми та емпатії, в нехтуванні себе та інших [3, с. 351]

Висновок. Отже, можна сказати, що в юнацькому віці починається «дорослість», в цьому віці починає стрімко розвиватися самосвідомість людини, юнаки починають самовдосконалюватися, з'являється прагнення до взаємовідносин з іншими людьми, потреба в дружбі та в інтимних стосунках. Також з'являється новоутворення юнацького віку - особистісна ідентичність. Оцінюється власна діяльність, юнаки починають задумуватися над тим, яке місце вони хочуть зайняти у суспільстві. Однією з основних особливостей цього віку є те, що юнаки прагнуть вступити у соціальні зв'язки, з'являється прагнення підтримувати зв'язок спілкування із дорослими. Невід'ємною частиною юнацького віку є те,

що починається пошук свого супутника по життю та прагнення співпрацювати із певною групою осіб, допомагати іншим у праці. Також у цьому віці юнаки відчують потребу у підтримці та допомозі, адже так вони відчують, що вони не залишаться одні в цьому світі у скрутну хвилину.

Список використаних джерел

1. Баркова Д. Ю., Нудель В. О.. Особливості прояву емоційної сфери особистості у формуванні міжособистісних стосунків у юнацькому віці / Д. Ю. Баркова, В. О. нудель // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Педагогіка і психологія». - 2013. - Вип. 19 - С. 25-28
2. Спиця-Оріщенко Н. Психологічні особливості розвитку особистості в ранньому юнацькому віці / Н. Спиця-Оріщенко // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Психологічні науки. – 2016. - №1 - С. 198-200.
3. Хавула Р. Психологічні особливості становлення самоефективності в юнацькому віці / Р. Хавула // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2017. – Вип.17 - С. 348-355.

УДК 159.923

ЧИННИКИ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ

**Якимець Мар'яна, здобувач ОС «Магістр»
спеціальності 053 «Психологія», 2 курс, РДГУ
Кулакова Л. М., кандидат психол. наук, доцент**

Соціально-економічна та політична ситуація, яка існує наразі у суспільстві, потребує від особистості здатності до подолання напруги, наявної в соціумі, вміння ставати суб'єктом власного життя та соціальних змін, й водночас зберігати відчуття задоволення життям та собою, позитивно оцінювати власне існування. Нестабільність економічних інститутів, фінансова напруженість, зниження рівня та якості життя населення викликали в останні десятиліття значний науковий інтерес до проблеми психологічного благополуччя особистості як необхідної умови її психологічної безпеки.

Мета дослідження - теоретично обґрунтувати чинники психологічного благополуччя особистості.

Виклад основного матеріалу дослідження. У кожній науці існує своє розуміння та змістовне наповнення даного поняття. Зазначимо, що базова категорія «благополуччя» у «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» визначається як «життя в достатку й рівновазі; добробут, щастя» [1, с. 86]. Поняття «щастя» описується, зокрема, як «стан цілковитого задоволення життям, відчуття глибокого вдоволення та безмежної радості, яких зазнає хто-небудь» [1, с. 1637]. Проблема благополуччя має глибоке коріння в історії, філософії, психології, соціології та інших науках. Кожна з наук розглядає певний, що відноситься до сфери її компетенції, аспект даної проблеми. У соціології та економіці дослідники вивчають середовищний вплив на благополуччя індивіда (злочинність, дохід, якість продуктів, доступність закладів охорони здоров'я, ступінь невирішеності соціальних проблем, рівень освіти). У філософських роботах поняття «благополуччя» часто ототожнюється з поняттям «щастя», яке розглядається як кінцева мета людських зусиль, вищий ступінь моралі і критерій цінності для всього іншого. Психологія, перш за все, зосереджує увагу на афективних компонентах суб'єктивного благополуччя – емоціях і цінностях.

На переживання благополуччя (або неблагополуччя) впливають різні сторони буття людини, в ньому поєднано багато особливостей ставлення людини до себе і навколишнього світу. Благополуччя особистості складається з ряду складових [8]. Соціальне благополуччя – це задоволеність особистості своїм соціальним статусом і актуальним станом суспільства, до

ЗМІСТ

БЕЛІЧЕНКО У. Арт-терапія як засіб корекції тривожності молодших школярів	3
БЕЛІЧЕНКО У. Арт-терапія як засіб корекції тривожності молодших школярів.....	7
БЫЛИНСКАЯ Е. Проявление синдрома эмоционального выгорания у медицинских работников	10
БОРТНИК М. Психологічні особливості проявів інфантилізму в підлітковому віці.....	14
ВЛАСНОВА А. Психологічні особливості подружніх стосунків із різним типом прихильності у різні вікові періоди	17
ВОЙТОВИЧ К. Психологічний аналіз розвитку креативності в молодшому шкільному віці.....	20
ВОЛОЩУК В. Особливості організації театральної діяльності у психолого-педагогічному просторі	22
ГАВРИЛЮК О., НАЗРЕЦЬ Л. Вплив вікових особливостей на мотивацію навчальної діяльності школярів	25
ГНІВОШЕВСЬКА А., КУЛАКОВ Р. Психологічні особливості комп'ютерної залежності у підлітковому віці	28
ГРИЦЮК К. Причини булінгу у підлітковому віці	32
ГУРАНЕЦЬ А. Особливості взаємозв'язку психологічного благополуччя та адаптації студентів-першокурсників до навчання у ЗВО.....	34
ДАВИДЮК В., ХОМИЧ І. Роль спілкування у формуванні особистості	37
ДВОРАК Д., КУЛАКОВА Л. Психологічна профілактика боулінгу серед молодших школярів.....	39
ДЕМ'ЯНЮК В., КУЛАКОВА Л. Сепарація як феномен міжособистісних стосунків.....	43
ДЗЬОБА Ю. Теоретичний аналіз понять «одnodітні» та «багатодітна» родини	46
ДОЛЯ Т. Психологічні особливості проявів прокрастинації у дорослому віці	50
КЛИМЧУК І., КУЛАКОВА Л. Психологічний стрес сучасної молоді: чинники та особистісні детермінанти	53
ЛЕВЧЕНЯ В., НАЗРЕЦЬ Л. Пізнавальний інтерес як мотив навчально-пізнавальної діяльності школярів	56
МАРКОВА І. Емпіричне дослідження ціннісних орієнтацій у підлітковому віці.....	59
МИСАН Я. Основні підходи до розвитку творчої діяльності у сучасній педагогічній і психологічній науці	62
МИХАЙЛОВА Т. Емпіричне дослідження особливостей поведінки підлітків у конфліктних ситуаціях	65
МИХАЛЮК Ю. Референтна група однолітків як фактор прояву конфліктності в юнацькому віці	69
НОВОСАД Т. Проблема комунікативної компетентності майбутніх фахівців.....	72
ОЛЕКСІЙЧУК Д. Особливості ціннісної сфери підлітків	75
ОСТАПУК О. Вплив емоцій на успішність студентів	78

ПАВЛОВА Р., КУЛАКОВА Л. Вплив соціальних мереж на зміст ціннісних орієнтацій у підлітковому віці	81
ПАВЛЮК І., БЕРЕЗЮК Т. Психологічна допомога особистості методами арт-терапії	84
ПАЗДНІКОВА С. Психологічні чинники дезадаптації дітей молодшого шкільного віку.....	89
ПИЛИПЧУК І. Основні підходи до розуміння соціально-психологічної адаптації у сучасній психологічній науці	90
ПОЛЮХОВИЧ Т., БЕРЕЗЮК Т. Емоційний інтелект як складова професійної успішності майбутніх фахівців	93
ПОЛЯК К. Інноваційні підходи до управління сучасним загальноосвітнім навчально-виховним закладом	96
САВА О., КОРЧАКОВА Н. Пути формирования национального самосознания (Зарубежный опыт).....	97
САВЧУК В. Особливості самопрезентації студентів.....	99
САКОВСЬКА О. Особливості психологічного дослідження тривожності підлітків ...	102
САМЧУК І. Особливості корекції тривожності у ранньому юнацькому віці	104
СВИСТУН В. Особливості психологічної корекції шкільної тривожності молодших школярів	108
СЕМЕНЧЕНКО Р., КОРЧАКОВА Н. Емоційна направленість як чинник мізогінії	110
СОСОНЮК О., СОЗОНЮК О. Індивідуальні особливості регуляції і саморегуляції поведінки підлітка	112
ТАРАРОВА А. Сучасні підходи до організації навчально-виховного процесу в інклюзивному класі	115
ТИШИНСЬКА Я., ЮРЧУК О. Особливості використання спортивного танцю в процесі розвитку рухової активності дітей старшого дошкільного віку	117
ТРАЧИК М. Теоретичне та експериментальне вивчення експериментальне вивчення особливостей ігрової діяльності дітей на етапі вікових криз	119
ХОМА О., БЕРЕЗЮК Т. Психологічні підходи до вивчення феномену академічної прокрастинації у студентському віці.....	122
ЧИЧУК Ю. Вплив взаємостосунків із батьками на особистісний розвиток дитини ...	125
ЧОРНОУС Я., НАЗАРЕЦЬ Л.М. Психологічні умови впливу на формування пізнавального інтересу школярів.....	127
ШЕВЧУК О. Особливості психологічного дослідження самоствавлення підлітків ...	130
ШПРАХА Л., КУЛАКОВА Л. Психологічні умови впливу на формування пізнавального інтересу школярів	132
ЮЩУК А. Особливості міжособистісних стосунків у юнацькому віці	135
ЯКИМЕЦЬ М., КУЛАКОВА Л. Чинники психологічного благополуччя особистості.	137
ЛОНГІНОВА О., КОРЧАКОВА Н. Феномен співзалежності в аб'юзивних стосунках	141